

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ ΓΙΑ ΤΑ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΜΒΑΚΙ

Φραντζέσκα Υδραίου

Ελληνικός Σύνδεσμος Φυτοπροστασίας (Ε.ΣΥ.Φ.), Γενική Διευθύντρια, Πατησίων 53,
104 33 Αθήνα

Email: fydraiou@esyf.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το νομοθετικό περιβάλλον έγκρισης και διάθεσης στην αγορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων (φπ) είναι το αυστηρότερο στην ΕΕ. Με την εφαρμογή του Κανονισμού 1107 το 2009, η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία για την έγκριση και διάθεση στην αγορά των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στηρίζεται πλέον στην Αρχή της προφύλαξης και δε λαμβάνει υπόψη την αξιολόγηση του κινδύνου. Επιπλέον νομοθεσία σε ισχύ είναι ο Κανονισμός 396/2005 για τον καθορισμό Ευρωπαϊκών Ορίων Υπολειμμάτων, ο Ν.3199/2003 σε εφαρμογή σειράς οδηγιών της ΕΕ για την προστασία των νερών, ο Καν. 485/2013 για τον περιορισμό της χρήσης των νεονικοτινοειδών και η διαδικασία επανέγκρισης των παλιών δραστικών (AIR-2, AIR3, AIR4), τα οποία αυξάνουν ακόμη περισσότερο τον κίνδυνο απωλειών συγκεκριμένων χρήσεων ή ακόμη και προϊόντων. Η υπό εξέλιξη Ευρωπαϊκή Νομοθεσία (ενδοκρινικοί διαταράκτες, κατευθυντήριο έγγραφο για τις μέλισσες και αντίστοιχο για την έκθεση του χρήστη) ως επιπλέον πλαίσιο οδηγούν με βεβαιότητα σε μεγάλες απώλειες εργαλείων φυτοπροστασίας. Φορείς όπως ενώσεις αγροτών αλλά και επιστημονικές ενώσεις σε όλη την Ευρώπη συνέπραξαν για τη διενέργεια μελετών επιπτώσεων της εφαρμογής της προαναφερόμενης νομοθεσίας στη γεωργική παραγωγή και τη διαθεσιμότητα εργαλείων για την προστασία των καλλιεργειών, τα αποτελέσματα των οποίων δημοσιοποιήθηκαν σε διάφορες συναντήσεις αλλά και στο διαδίκτυο. Με βάση τα δημοσιευμένα στοιχεία των μελετών αυτών αναμένεται η τρέχουσα γεωργική παραγωγή στην ΕΕ να κινδυνεύει να μειωθεί κατά 21% . Με βάση τα δημοσιευμένα αυτά στοιχεία φαίνεται ότι για την Ελλάδα οι απώλειες σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα, μπορεί να αγγίξουν το 45% των εγκεκριμένων σκευασμάτων. Ιδιαίτερα δε για το βαμβάκι αναμένεται να υπάρξουν σημαντικές απώλειες σε εντομοκτόνα και σε ζιζανιοκτόνα σκευάσματα. Αν η εφαρμογή της νομοθεσίας γίνει με την αυστηρότερη μορφή της, υπάρχει ο κίνδυνος απώλειας όλων των εγκεκριμένων ζιζανιοκτόνων. Οι συνέπειες των παραπάνω για τη σοδειά, το κόστος φυτοπροστασίας, την ανθεκτικότητα και γενικότερα το γεωργικό εισόδημα θα είναι πολύ σοβαρές.

The legislative environment regarding authorization and placing on the market of plant protection products (pps) is the strictest in the EU. With the implementation of the Regulation 1107 in 2009, the authorization of pps is now based on the Precautionary Principle and does not take into account the risk assessment. Further legislation in force is Regulation 396/2005 laying down European Maximum Residue Limits, L.3199 / 2003 implementing EU Directives on water protection, Reg. 485/2013 on restricting the use of neonicotinoids and the re-approval process of the old active

substances (AIR-2, AIR3, AIR4), which further increases the risk of loss of specific uses or even products. The ongoing European Legislation (endocrine disrupters, the bee guidance document and the relevant one for operator exposure) as an extra frame, lead with certainty to large losses of crop protection tools. Different bodies such as farmers' associations and scientific societies across Europe collaborated to carry out impact assessments of the implementation of the above mentioned legislation on agricultural production and the availability of tools to protect crops, whose results were made public in several meetings and online. Based on published data from these studies, the current agricultural production in the EU is expected to be reduced by 21%. Based on these published figures and extrapolated to Greece, it seems that the losses in plant-protection products can reach up to 45% of the approved products. Especially for cotton, it is expected to incur substantial losses in insecticides and herbicides. If the applied legislation is tightened, there is a risk of loss of all herbicides approved. The consequences to the yield, the crop protection cost, the resistance management and the farmers' income in total, will be very severe.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νομοθετικό περιβάλλον έγκρισης και διάθεσης στην αγορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων (φπ) είναι το αυστηρότερο στην ΕΕ. Με την εφαρμογή του Κανονισμού 1107 το 2009 (EUR-Lex), η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία για την έγκριση και διάθεση στην αγορά των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στηρίζεται πλέον στην Αρχή της προφύλαξης (EUR-Lex) και δε λαμβάνει υπόψη την αξιολόγηση του κινδύνου. Ο κανονισμός θεσπίζει την ύπαρξη κριτηρίων άμεσης απόρριψης εφόσον οι δραστικές ουσίες εμφανίζουν συγκεκριμένες εγγενείς ιδιότητες, καθώς και τη ζωνική αξιολόγηση των φπ, η οποία παρά τα θετικά της αποτελέσματα της (εξασφάλιση εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας μεταξύ των Κρατών Μελών της ζώνης), δημιουργεί καθυστερήσεις σε χρόνους καθώς και επιφέρει απώλειες χρήσεων για ορισμένα φπ. Επιπλέον νομοθεσία σε ισχύ είναι ο Κανονισμός 396/2005 (EUR-Lex) για τον καθορισμό Ευρωπαϊκών Ορίων Υπολειμμάτων, ο οποίος επίσης έλυσε πολλά εμπορικά θέματα μεταξύ των κρατών μελών αλλά εμφανίζει σημαντικές καθυστερήσεις στη θέσπιση νέων Ανώτατων Ορίων και πολλά θέματα ανοικτά για τις παλιές χρήσεις. Ταυτόχρονα βρίσκεται σε ισχύ ο Ν.3199/2003 (ΕΤ) σε εφαρμογή σειράς οδηγιών της ΕΕ για την προστασία των υδάτων (EUR-Lex), με ειδικούς καταλόγους για δραστικές ουσίες των οποίων πρέπει σταδιακά να σταματήσει η χρήση τους. Ο Καν. 485/2013 (EUR-Lex) για τον περιορισμό της χρήσης των νεονικοτινοειδών και η διαδικασία επανέγκρισης των παλιών δραστικών (AIR-2, AIR3, AIR4) (ΕC) αυξάνουν ακόμη περισσότερο τον κίνδυνο απωλειών συγκεκριμένων χρήσεων ή ακόμη και προϊόντων. Ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία της επαναξιολόγησης, οι απαιτήσεις αλλάζουν μετά την κατάθεση των σχετικών φακέλων και χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα επικαιροποίησή τους είναι ευνόητο ότι οδηγούμαστε σε επιπλέον απώλειες προϊόντων.

Η υπό εξέλιξη Ευρωπαϊκή Νομοθεσία (ενδοκρινικοί διαταράκτες, κατευθυντήριο έγγραφο για τις μέλισσες και το αντίστοιχο για την έκθεση του χρήστη) (ΕC; EFSA) ως επιπρόσθετο νομοθετικό πλαίσιο οδηγούν με βεβαιότητα σε πιθανές νέες απώλειες εργαλείων φυτοπροστασίας και κατά συνέπεια επηρεάζεται σημαντικά η διαθεσιμότητα τους καθώς και η ποσότητα και ποιότητα της παραγωγής σε Πανευρωπαϊκό επίπεδο. Φορείς όπως Ευρωπαϊκές και Εθνικές Ενώσεις Αγροτών (Copa Cogeca, NFU, Confagri) αλλά και επιστημονικές ενώσεις σε όλη την Ευρώπη

συνέπραξαν για τη διενέργεια μελετών των επιπτώσεων της εφαρμογής της προαναφερόμενης νομοθεσίας. Τα αποτελέσματα των μελετών αυτών (WRc January 2013, The Andersons Centre October 2014, Steward Redqueen July 2016, ECPA July 2016) δημοσιοποιήθηκαν σε διάφορες εκδηλώσεις σε Ευρωπαϊκά Fora αλλά και σε πολλά Κράτη Μέλη (Ισπανία, Πορτογαλία, Πολωνία) με σημαντική γεωργική παραγωγή. Τέλος οι μελέτες επιπτώσεων βρίσκονται δημοσιευμένες στο διαδίκτυο. Από την πλευρά της η Επιτροπή ανέθεσε επίσης τη διεξαγωγή μελέτης επιπτώσεων της εφαρμογής των κριτηρίων για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, την οποία και δημοσιοποίησε (BPI, IBF June 2016).

Με βάση τα δημοσιευμένα στοιχεία των μελετών αυτών αναμένεται κατά την ολοκλήρωση της εφαρμογής των ως άνω νομοθεσιών, η τρέχουσα γεωργική παραγωγή στην ΕΕ να διατρέξει υψηλό κίνδυνο απώλειας κατά 21%. Επίσης στις εν λόγω μελέτες δίδονται πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία για τις δραστικές ουσίες που διατρέχουν τον κίνδυνο απώλειας, της χημικές οικογένειες που ανήκουν, τον τρόπο δράσης κλπ. Κατά συνέπεια είναι δυνατόν να εξαχθούν εύκολα συμπεράσματα για τον κίνδυνο που διατρέχουν συγκεκριμένες καλλιέργειες σε σχέση με τη σοδειά τους, την ετήσια πρόσδοό τους, το κόστος φυτοπροστασίας, την ένταση των προσβολών, τη διαχείριση της ανθεκτικότητας και τελικά τη διασφάλιση του γεωργικού εισοδήματος. Τα στοιχεία αφορούν στο σύνολο της ΕΕ αλλά και σε μεμονωμένα σημαντικά από γεωργικής άποψης Κράτη Μέλη.

Με βάση τα δημοσιευμένα αυτά στοιχεία φαίνεται ότι για την Ελλάδα οι απώλειες σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα, μπορεί να αγγίξουν το 45% των εγκεκριμένων σκευασμάτων, με δεδομένο ότι δύνανται να επηρεαστούν αρκετές γνωστές δραστικές ουσίες, οι οποίες κυκλοφορούν για πολλά χρόνια στην αγορά και αντιστοιχούν σε πλήθος εγκεκριμένων σκευασμάτων.

Ιδιαίτερα δε **για το βαμβάκι** αναμένεται να υπάρξουν σημαντικές απώλειες σε εντομοκτόνα και ζιζανιοκτόνα σκευάσματα. Η επί το αυστηρότερο εφαρμογή του προαναφερθέντος νομοθετικού πλαισίου, δύναται να οδηγήσει στην απώλεια συνολικά περίπου 146 σκευασμάτων από τις κατηγορίες των εντομοκτόνων και ιδιαίτερα των ζιζανιοκτόνων, ενώ τα μυκητοκτόνα τα εγκεκριμένα για το βαμβάκι δε φαίνεται να επηρεάζονται. Στην κατηγορία των ζιζανιοκτόνων, υπάρχει ο κίνδυνος απώλειας όλων των εγκεκριμένων σκευασμάτων ή στην καλύτερη περίπτωση η διαθεσιμότητα ελάχιστων. Οι συνέπειες των παραπάνω κατ' εκτίμηση δύνανται να φτάσουν σε απώλεια σοδειάς στο σύσπορο έως και 20%, απώλεια προσόδου, σημαντική αύξηση του κόστους φυτοπροστασίας, αύξηση των προσβολών λόγω μη ύπαρξης των απαραίτητων εργαλείων φυτοπροστασίας, μη δυνατότητα διαχείρισης της ανθεκτικότητας και γενικότερα σοβαρή μείωση στο εισόδημα των βαμβακοπαργαγών.

Είναι παραπάνω από αναγκαίο να συνεκτιμηθούν όλα τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα και να ληφθούν υπόψη από όλους τους εμπλεκόμενους στην Ελληνική Γεωργία οι πιθανές δυσμενείς εξελίξεις από την εφαρμογή όλων των παραπάνω. Τόσο η επιστημονική κοινότητα όσο και όλοι οι υπόλοιποι εμπλεκόμενοι ο καθένας από το πόστο του και όλοι μαζί οφείλουμε να επιμείνουμε στην λήψη αποφάσεων με βάση επιστημονικά κριτήρια και όχι πολιτικά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

BPI, IBF June 2016. Screening of available evidence on chemical substances for the identification of endocrine disruptors according to different options in the context of an Impact Assessment.

https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/endocrine_disruptors/docs/2016_impact_assessment_study_en.pdf

EC: European Commission. https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides_en

ECPA: European Crop Protection Association July 2016. Cumulative impact of hazard-based legislation on crop protection products in Europe.

http://www.ecpa.eu/sites/default/files/documents/360050_CIA_report_2%252Bcover_digitaal.pdf

EFSA: European Food Safety Authority. <http://www.efsa.europa.eu/>

ET: Εθνικό Τυπογραφείο. <http://www.et.gr/>

EUR-Lex: Πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el>

Steward Redqueen July 2016. Cumulative impact of hazard-based legislation on crop protection products in Europe. <http://www.stewardredqueen.com/en/news/in-the-news/in-the-news-item/t/cumulative-impact-of-hazard-based-legislation-on-crop-protection-products-in-europe/>

The Andersons Centre October 2014. The Effect of the Loss of Plant Protection Products on UK Agriculture and Horticulture and the Wider Economy.

<https://www.nfuonline.com/assets/37178>

WRc: Water Research commission January 2013. Extended impact assessment study of the human health and environmental criteria for endocrine disrupting substances proposed by HSE, CRD.

https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwi48Lfyy-nRAhXIOxQKHf7VDo0QFggaMAA&url=http://sciencesearch.defra.gov.uk/Document.aspx?Document%3D11345_PS2812finalreportfull.pdf&usq=AFQjCNHKcZ3ldWcGyiczSHAJcpf9la08g